

A magyar egyezményes hangjelölés

- megtartja a magyar helyesírás jegyeit mindenütt, ahol azt az egyértelműség megengedi
- **Alapjelek:** a helyesírás egy- és többjegyű betűi (*a, á, b, cs, gy, dzs*) + kiegészítés a magyar nyelvjárási hagyományból és a finnugor átírásból
ë, à; ä, œ, ə, ì, ë, e; η, χ, γ, χ', φ, β, Ψ, ψ

- bevezeti a *jel = hang* alapelv ($b = [b]$)
kiegészítéseként a *jelcsoport = hang* ($zs = [ʒ]$) és
jelcsoport = hangcsoport ($ng = [ŋg]$) elvét

(Így megtarthatja alapjelekként a helyesírás jegyeit;
másrészt pedig olyan hasonulásokat stb.,
amelyeket az egész magyar nyelvterület
egységesen használ, nem kell jelölnie, s így
néhány nem fonematikus értékű hangváltozatra
nem kell jelet alkotnia)

- Amikor e jelcsoport a tagjai által egyenként kifejezhető hangok puszta összegértékét jelöli, s nem a szokásos hangcsoportot, ezt *választójellel* jelöli meg. Így nem a sok szabályos, hanem az egy kivételes esetet kell csak az irodalmi helyesírástól eltérően jelölnie:

ing [i] + [ŋ] + [g] = *ing*

ing [i] + [n] + [g] = *in¹g*

- FIGYELEM:

meggy, de: *meg¹gyullad* [= g + gy];

kacsa, de: *lánc¹sor* [= c + s];

brindza, de: *vad¹zab* [= d + z];

messze, de: *fás¹szín* [= s + sz]; stb.

egy jelcsoport = egy hangcsoport

[ŋg]: *ng*, [ŋk]: *nk*

ing, kong; magunk

[m̥v]: *mv*, [m̥f]: *mf*

homvéd, tömve, vam velem; szímfal, támfa

[n̥tʃ]: *ncs*, [n̥dʒ]: *ndzs*

nincs, narancs, lándzsa

felszólító mód *-j* jele szó végén obstruensek után:

-[pç]: *-pj: kapj*, -[fç]: *-fj: döfj*, -[kç]: *-kj: rakj*

alveoláris *n, t, d, l* + palatális *ny, ty, gy*:

[ɲc]: *nty (konty)*, [ɲʃ]: *(rongy, mingyárt)*;

[cɲ]: *(satnya)*; [ʃɲ]: *(vadnyúl)*; [ɰʃ]: *(hölgy)*

nazalizált magánhangzó nazálisok környezetében:

[nẽm]: *nem*, [mĩnt]: *mint*

Alap- és mellékjelek magánhangzóknál

1. nyílhegy a betű alatt (á, é, í, e)
2. pont, ill. karika a betű alatt (i, ü)
3. hullámvonal a betű alatt (é)
4. időtartam-jelölés (^a, a, à, á, ā)
5. diftongusok jelölése (ou, o^u, uo, uo, óu)

Alap- és mellékjelek mássalhangzóknál

1. nyílhegy a betű alatt ($\underset{\sim}{t}$)
2. betű alatti pont ($\underset{\cdot}{t}$)
3. betű alatti karika ($\underset{\circ}{v}$, $\underset{\circ}{f}$)
4. fent kitett vessző ($\overset{'}{l}$, $\overset{'}{d}$, $\overset{'}{t}$, $\overset{'}{s}$, $\overset{'}{sz}$)
5. réses árnyalatú zár, zár árnyalatú rés \underline{gyj}
6. réses affrikáta, affrikált rés \underline{csz}
7. pergetett oldalrész, oldalréses pergő ($\underset{\circ}{l}$, $\underset{\circ}{r}$)
8. hehezetes (p^{c} , t^{c} , k^{c})
9. félzöngés (B , D , G)
10. Nazalizált (\underline{l} , \underline{r})
11. időtartam-jelölés (n , n , ny , \grave{n} , nn , $nnny$)

<i>á</i>	
<i>ā</i>	(<i>arra</i>)
<i>á</i>	(<i>ajánl</i>)
<i>ë</i>	
<i>ē</i>	(<i>erre</i>)
<i>m</i> (<i>m̄</i>)	(<i>hamvas</i>)
<i>n</i> (<i>n̄</i>)	(<i>nincs</i>)
<i>n</i> (<i>η</i>)	(<i>hang</i>)
<i>χ</i>	(<i>ihlet</i>)
<i>j</i> (<i>χ'</i>)	(<i>kapj</i>)
<i>χ</i>	(<i>Bach</i>)
<i>h</i> (<i>h</i>)	(<i>éhes</i>)
<i>ly</i>	

Mássalhangzócsoportok jelölése

JELÖLI:

- Összeolvadás: *eccer* 'egyszer', *láttya* 'látja', *vaccság* 'vadság', *aggya* 'adja'.
- Teljes hasonulás: *othatta* 'ott hagyta', *hássor* 'házsor', *nacs csapás* 'nagy csapás'.
- Zöngéesség szerinti részleges hasonulás: *mekkérdez* 'megkérdez', *úty hatyta* 'úgy hagyta', *hoszt ki* 'hozd ki', *Vazsvár* 'Vasvár', *vákta* 'vágta', *athat* 'adhat'.
- Másalhangzó kiesése: *asz hitte* 'azt hitte', *hosz ki* 'hozd ki'.
- Szóvégi másalhangzó zöngétlenülése: *aD*, *méZ*, ill. *at*, *mész*.
- Rövidülés: *tolba* 'tollba', *ot volt* 'ott volt'.
- Betoldódás: *fijam* 'fiam'.

Mássalhangzócsoportok jelölése

NEM JELÖLI:

- Képzés helye szerinti igazodás: *senki, ing, hamvas*.
- Jésítéses részleges hasonulás: *konty, vadnyúl*.

DE (Hajdú Mihály–Kázmér Miklós 1974.

Magyar nyelvjárási olvasókönyv):

Jelölik a jésítéses részleges hasonulást: *konyty* 'konty',
ronygy 'rongy', *vagynyúl* 'vadnyúl',
sokany gyöttek 'sokan jöttek', *neveny tyúk* 'negyven tyúk'.

(Nem igazán elfogadható indoklásuk: az *aranygyűrű*-t is *arangyűrű*-nek kellene írni. És? A *bodzá*-t is *boddzá*-nak kell írni, azaz nem kell ragaszkodni a helyesíráshoz!)

meggyullad
meg^lgyullad
(*mɛgd̄ulåd/mɛgd̄ullåd*)

vén bolond
vém bolond (*vēm bolond*)

rakd
ragd (*rågđ*)

nagyság
naccság (*nåtšāg/nåtšāg*) /
natyság (*nåtšāg*)

adja
aggya (*ådā / åđđā*)

kapj
kapj (*kåpĵ*)

fia
fija (*fijå*)

hat nyúl
hat nyúl (*håt' nūl*)

dió
dijó (*dijō*)
megkérdez
mekkérdez
(*mɛk̄ɛrdɛz/mɛkk̄ɛrdɛz*)

nem véletlen
nem véletlen (*nɛm̄ v̄ɛlɛtlɛn*)

van búza
vam búza (*våm b̄uzå*)

átjön
átjön (*ātjön*)

vághat
vákhat (*vākhåt*)

rongy
rongy (rońd')

fásszín
fásszín, fás'szín
(fāsīn/fāssīn, fāšsīn)

van gyerek
van gyerek (vån' d̑erek)

vadnyúl
vadnyúl (vådńūl)

hölgy
hölgy (höld')

hamvas
hamvas (håmvåš)

kong
kong (koŋg)

konty
konty (końt')

honvéd
honvéd (homv̑éd)

ing
ing (iŋg)

satnya
satnya (šatńå)

meggy
meggy (mɛd̄)

meggyullad
meg¹gyullad (mɛgd̄ul̄åd)

kacsa
kacsa (kâtšå)

láncsor
lānc¹sor (lāntsšor)

brindza
brindza (brindzå)

vadzab
vad¹zab (vådzåb)

messze
messze (mɛšɛ)

fásszín
fásszín (fās̄in/fāss̄in), fás¹szín (fāšs̄in)

Nehogy felvedd megint azt a rongyos inget!

Nehogy felvedd megint azt a rongyos inget!

Nehoty felved megint aszt a rongyos inget!